

Maria Kwiatkowska-Ratajczak

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań

Nowe pismo, dawna linia redakcyjna

„Polonistyka. Innowacje” to nowe pismo dydaktyczne, którego linia redakcyjna – paradoksalnie – ma już długą historię. Periodyk kontynuuje założenia wypracowane w ciągu ostatnich 23 lat przez „Polonistykę”. Jest z nią bowiem związany personalnie. W skład redakcji i rady naukowej „Polonistyki. Innowacji” publikowanej w wersji elektronicznej weszły osoby współtworzące w latach 1992 – 2014 „Polonistykę” rozpowszechnianą w wersji papierowej. Ta zaś pojawiła się na rynku wydawnictw edukacyjnych w roku 1948 i konsekwentnie nawiązywała do międzywojennego „Polonisty”.

W *Szkicu do monografii „Polonistyki”* Barbara Kryda wyróżniła 6 etapów w jej funkcjonowaniu. Pierwszy charakteryzujący się stałym podporządkowaniem ideologicznym to lata 1948 – 1956, drugi – oceniony został jako względny racjonalizm właściwy okresowi 1957 – 1960, trzeci to lata 1961 – 1966 odciskające się piętnem antyklerykalizmu, czwarty między 1967 a 1975 rokiem wiązał się z poszukiwaniem stabilizacji, piąty trwający od 1976 do 1990 roku skupiał uwagę wokół reformy edukacji i wreszcie szósty – zapoczątkowany w 1991 roku to okres – jak to nazwała badaczka - „Polonistyki” niezależnej (zob. „Polonistyka” 1995, nr 2).

Na sposób funkcjonowania tego ważnego dla polonistów pisma wpłynęła nie tylko powojenna historia. Oprócz wspomnianej zmienności charakteryzowała je bowiem także pewna stałość. Od 1948 roku miało ono zaledwie trzech redaktorów naczelnych. Byli nimi: Jan Zygmunt Jakubowski, który pełnił tę funkcję w latach 1948-1976, Stanisław Frycie w okresie od 1976 do 1991 roku oraz Bożena Chrzastowska sterująca „Polonistyką” od 1992 do 2014 roku. Każda z tych osób była znana w ogólnopolskim środowisku polonistycznym, z którym zawsze pismo współpracowało. Na jego łamach głos zabierali nauczyciele szkolni

i akademiccy, uczniowie i studenci, profesorowie językoznawcy - m.in. Danuta Buttlerowa, Witold Doroszewski, Zenon Klemensiewicz, Halina Kurkowska, Stanisław Szober, Jan Tokarski... – i profesorowie literaturoznawcy – m.in. Jan Błoński, Edward Balcerzan, Michał Głowiński, Teresa Kostkiewiczowa, Henryk Markiewicz, Marta Wyka... Wywiadów „Polonistyce” udzielali m.in. Karl Dedecius i Władysław Bartoszewski... Liczymy, że i w „Polonistyce. Innowacje” zechcą wypowiadać się badacze podobnego formatu. Pragniemy bowiem publikować nie tylko teksty o dydaktyce szkolnej, ale i akademickiej; nie tylko artykuły mówiące o kwestiach związanych z nauczaniem, ale i takie, które poszerzają granice myślenia każdego polonisty. Chcemy redagować pismo dydaktyczne, które dbałość o kształcenie łączy z wiedzą o jego przedmiocie.

W dziejach „Polonistyki” niebagatelną rolę odgrywali jej wydawcy, którzy nie zmieniali się nazbyt często. Od roku 1948 do roku 2005 były to Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, w latach 2006 – 2014 rolę tę pełniła Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza Sp. z o.o. Obie oficyny – zarówno powołując redaktorów naczelnych, jak i w trakcie codziennych wieloletnich kontaktów z redakcją - zabiegały o współpracę ze środowiskiem reprezentującym tak szkoły powszechne, jak i różne polskie uczelnie akademickie. Ta sytuacja została gwałtownie przerwana, kiedy w roku 2014 prawa do tytułu nabył nowy właściciel. Nie podjął on ani rozmów ze „starą” redakcją „Polonistyki”, ani nie zdecydował się na powołanie „nowej” spośród ogólnopolskiego grona osób specjalizujących się w zakresie dydaktyki polonistycznej.

Choć fakt ten stał się bezpośrednim impulsem do powołania „Polonistyki. Innowacji”, to jej zaistnienie stanowi też realizację jednego z postulatów pojawiających się na I Kongresie Dydaktycznym w Krakowie w listopadzie 2013 roku, kiedy to wnioskowano o utworzenie pisma dotyczącego dydaktyki szkoły wyższej. Inauguracja „Polonistyki. Innowacji” łączy się również z umową konsorcyjną między Wydziałem Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego a Wydziałem Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Porozumienie podpisane zostało całkiem niedawno, bo 28 kwietnia 2015 roku, przez rektorów obydwu uczelni. Ukonstytuowane w jego efekcie Humanistyczne Konsorcjum Naukowe *Horyzonty i źródła nowej humanistyki. Język, literatura, kultura, edukacja* powiązane jest z realizacją zadań badawczych oraz dydaktycznych. Połączenie sił dwóch - ocenionych ostatnio jako najlepsze w kraju - instytucji polonistycznych rozszerzy możliwości podejmowania nowych zadań i integracji między różnymi ośrodkami, co ujawnia już wspólne redagowanie nowego periodyku i jego otwarcie na różne gremia związane z edukacją.

Założenie „Polonistyki. Innowacji” ukierunkowanej na myślenie o procesie kształcenia polonistycznego spotkało się z bardzo przychylnym przyjęciem, o czym świadczą i skład jej centrów decyzyjnych – począwszy od rady naukowej, przez zespół recenzencki, po grono redakcyjne, i wszystkie zawarte w pierwszym numerze artykuły. Ich autorzy to językoznawcy i literaturoznawcy, nauczyciele szkolni i akademicy, dydaktycy związani z ośrodkami w Bydgoszczy, Katowicach, Opolu, Poznaniu. Spora grupa publikowanych szkiców jest też efektem nawiązanej już współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych i wydawanym przez ten warszawski ośrodek pismem „Edukacja”. Cieszy to tym bardziej, że chcemy, aby nasz periodyk miał charakter ogólnopolski.

„Polonistyka. Innowacje” redagowana przez dydaktyków ze szkół wyższych pozostanie otwarta na praktykę nauczania. Mamy nadzieję, że tworzone przez nas pismo ułatwi przepływ informacji między szkołami i uczelniami, a rozwijając refleksję nad tym, jak pisać o metodyce, umożliwi zbliżenie środowisk i dziedzin wiedzy. Redakcja - doceniając profesjonalizm nauczycieli - nie zgadza się bowiem ze sprowadzaniem dydaktyki do roli poradnictwa metodycznego, a za istotną uznaje inspirację do twórczego i nowoczesnego myślenia o sztuce uczenia się i nauczania. Ciekawe projekty dydaktyczne rodzą się nie tylko w gabinetach uczonych, ale są też kreowane w codziennym kontakcie z uczniami w wielu dobrych szkołach. Mamy nadzieję, że nauczyciele zechcą je zaprezentować także na naszych łamach.

Już pierwszy opublikowany numer „Polonistyki. Innowacji” eksponuje związek empirii z jej refleksyjną generalizacją. Rozpoczynamy tekstem Jolanty Nocoń podejmującym jeden z obecnie najważniejszych - nie tylko ze względu na modernizację matury - problemów w zakresie szkolnej polonistyki: kwestie sprawności mówienia. Zamieszczamy korespondujące z nim artykuły Agnieszki Rypel, Anny Tabisz, Danuty Jastrzębskiej-Golonki, Małgorzaty Wójcik-Dudek powstałe w efekcie badań metodyki gimnazjalnej. Diagnozę łączymy z rozważeniami na temat mechanizmów towarzyszących tworzeniu materiałów edukacyjnych (szkic Krzysztofa Koca) oraz ukonkretniamy przykładami propozycji nauczycielskich Magdaleny Grzybek.

Układ redakcyjny numeru wynika z namysłu nad dydaktyką jako nauką stosowaną, co widać też w zestawieniu szkiców dotyczących literatury. Myślenie o autorze i tekście (wypowiedzi Anny Legeżyńskiej i Beaty Przymuszały) łączymy z poszukiwaniami dydaktycznych dróg omawiania literatury (propozycje Seweryny Wysłouch i Wiesławy Wantuch). W przekonaniu, że edukacja wymaga stałego zastanawiania się nad współczesnością, zamieszczamy recenzję Katarzyny Kuczyńskiej-Koschany poświęconą

książce, która – mamy nadzieję – pomoże nauczycielom, uczniom oraz studentom zrozumieć to, co wciąż dzieje się na bliskiej Ukrainie.

Dlaczego nazwaliśmy nasze pismo „Polonistyka. Innowacje” wyjaśniają już wcześniejsze akapity. Nie chcemy zapominać o przeszłości, ale raczej pokazywać, jak obecne rozwiązania dydaktyczne bywają zakorzenione w tradycji. W opisach nowych projektów – będących nieodłącznym składnikiem zawodowej kreacji – pragniemy eksponować elementy odkrywcze, ale i wskazywać na ograniczenia najbardziej nawet nowatorskich pomysłów edukacyjnych. Tak bowiem rozumiemy istotę „innowacyjności”.

Zapraszamy do lektury i współtworzenia „Polonistyki. Innowacji”.

Maria Kwiatkowska-Ratajczak – profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, kieruje Pracownią Innowacji Dydaktycznych w Instytucie Filologii Polskiej. Redaktor naczelna „Polonistyki. Innowacji”. Autorka książek *Z perspektywy wartości o prozie dla dzieci i młodzieży* (1994), *Metodyka konkretna. O wybranych problemach zawodowego kształcenia nauczycieli polonistów* (2002), *Po stronie praktyki. Szkice polonistyczne z dydaktyki szkolnej i akademickiej* (2013). Współredaktorka tomów rozpraw *Konteksty polonistycznej edukacji* (1998), *Między szkołą a uniwersytetem. Odbiorcy w nowych podręcznikach dla reformującej się szkoły* (2008). Współautorka i redaktorka naukowa podręcznika akademickiego z zakresu dydaktyki kształcenia polonistycznego *Innowacje i metody* (2011). Redaktorka „Polonistyki” (1992-2014). Rzecznawczyni MEN do spraw podręczników. W latach 2003 – 2006 przewodnicząca Komisji Edukacji Szkolnej i Akademickiej Komitetu Nauk o Literaturze PAN. Współpracowała z Fundacją Guardiniego z Berlina, Katedrą Polonistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Wilnie i polonistami z Uniwersytetu Masaryka w Czechach oraz z ośrodkami polonijnymi w Skandynawii i Stanach Zjednoczonych.